

Летимо на нічний Хрещатик —
Як метелики на вогонь...

Із циклу «Нічні метелики»

Довший час було так: я бачила, але не розуміла. Це було як у «Ромео й Джульєтті» Ф. Дзефіреллі, в епізоді, де смертельно поранений Меркуціо розігрує свій фінальний монолог, ще побуршівському «тримаючи марку» й через силу сиплючи дотепами, так що свідки, несвідомі серйозності становища, хихочуть і підбадьорюють приколіста дружелюбними вигуками — аж до тої хвилини, коли він зрештою падає трупом. Тільки у випадку моїх «Меркуціо» ця сцена тривала роками.

Роками ткався фінальний монолог. Шкода, що ніхто його не записував: монолог був талановитий, часами цілком навіть на рівні шекспірівських блазнів (що, зрештою, не дивно, бо й люди ж були талановиті!). Анекдоти, бонмó, геґи, бувальщини-побрехеньки, що передавалися в молодіжній довколамистецькій тусовці з уст в уста й ставали міським фольклором, —

такий собі дискурс «нових мочеморд». Нескінченні усні новели на тему «як-ми-були-набрались-і-чого-сп'яну-наброїли» (див. «Як ми продавали Сталіна» В. Діброви!) породжували своїх акинів, а акини, своєю чергою, множили круг себе нові застільні компанії — як поживне середовище, в якому їхній оповідацький хист міг відточуватися до алмазного блиску. Бо ж це й справді треба *вміти* розповісти так, щоб товариство боки вривало: як були геть пропилися дорогою з відрядження й, вискочивши на станції на перон, примудрилися за 5 хвилин обміняти на бухло свою постіль з купе (саме на таких ґегах у росіян свого часу виріс Довлатов!), — або як, бредучи попідтинню з бенкету п'яні уночі, забрели на територію військової частини й наскочили на вівчарок (цю історію я чула тричі, і за кожним разом було смішно!), — або... або... ах ти Боже ж мій, що ж там іще такого було кумедного, щоб згадалось через чверть віку отак відразу, з місця?.. Не спливає чомусь, не згадується — розсипалось, покуріло кудись у ноосферу, як пил із витрушеного ворка цілого покоління: золотий пил, що з роками виявився — чорною сажею...

Можна було б зняти фільм. Ба ні, радше кліп: як летючий феєрверк конфеті поступово обертається сажею, що сиплеться, сиплеться на об'єktiv камери, зачорнює його дужче й дужче, як на картинках у кабінеті окуліста, що ілюструють різні стадії глаукоми, — аж доки лишається просто тьма, чорний

екран (саундтрек теж підібрати відповідний: щоб момент переходу від додекафонії до какофонії пройшов для глядача незаваженим). У фіналі, вже на чорному екрані, може бути чутно стук груддя, що падає на віко труни. Тільки, Боже борони, — жодних віршів, що пливають титрами по екрану: віршів і так було забагато, вважалося, ніби вони виправдовують усе. «Все написано в п'яному стані», — це була похвальба перед читанням уголос за черговою пляшкою: додавало віршам ціни і підкручувало докруг авторської голови ореол генія ще на кількадесят ватів яскравості: звісно, «богема», прокляті поети, діонісійський екстаз — все за філфаківською хрестоматією... Вірші, до речі, якраз збереглися, тільки тепер, коли чи не більшість учасників дійства лежить у землі, вже остаточно ясно, що нічого вони не виправдовують. Нічого не *засвідчують* — окрім, хіба, бажання цілого покоління будь-якою ціною втекти від реальності.

...Якісь налипли лелітки, глухий відгомін відшумілого бенкету, можна нині вловити в Позаякових «Алкохоку», деяких ранніх оповіданнях Жолдака й Діброви, в «Рекреаціях» Андруховича... Небагато, скажемо прямо, і не те що до геніально-трагічно-юродивого Венічки Єрофеева, а й до того-таки Довлатова українські «Меркуціо», попри, здавалося б, спільний пізньорадянський досвід, все ж ніколи

